

Sibbo kommun

Utvärderingsberättelse

2018

27.5.2019

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Revisionsnämndens uppgifter	3
1.2. Revisionsnämndens sammansättning och verksamhet.....	3
1.3. Revision	4
2. Behandling av utvärderingsberättelsen för år 2017.....	4
3. Uppnående av de ekonomiska målen år 2018.....	5
3.1. Revisionsnämndens observationer om uppnåendet av de ekonomiska målen	6
3.2. Observationer om prognosen för invånartillväxten	6
3.3. Utveckling av lånebeloppet.....	6
4. Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2018	7
4.1. Kommunstyrelsen	7
4.1.1. Intern kontroll och koncernövervakning	8
4.2. Ekonomi- och förvaltningscentralen	9
4.3. Utvecklings- och planläggningscentralen.....	10
4.4. Social- och hälsovårdsavdelningen	10
4.4.1. Arbetshälsoenkäten på Social- och hälsovårdsavdelningen	11
4.4.2. Allmänt om tandvården	11
4.4.3. Tjänster för barn, unga och familjer	11
4.4.4. Tjänster för personer i arbetsför ålder	12
4.4.5. Tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning.....	12
4.4.5.1. Hemvård för äldre.....	12
4.4.6. Kostservice	12
4.5. Bildningsutskottet	13
4.6. Tekniska utskottet, Byggnads- och miljöutskottet.....	13
5. Personalen.....	15
6. Övriga observationer.....	16
7. Slutsatser.....	16
8. Underskrifter.....	16

1. Inledning

1.1. Revisionsnämndens uppgifter

Sibbo kommuns förvaltning och ekonomi år 2018 har granskats i enlighet med kommunallagen och kommunens förvaltningsstadga. Revisionsnämndens uppgifter definieras i kommunallagen 121 § enligt följande:

Revisionsnämndens uppgift är att

- 1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om,
- 2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt,
- 3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning,
- 4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas,
- 5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige,
- 6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Revisionsnämnden gör upp en utvärderingsplan och lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med bokslutet. Nämnden kan även ge fullmäktige andra sådana utredningar om resultaten av utvärderingen som den anser vara behövliga.

Enligt kommunallagen ger kommunstyrelsen fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder.

1.2. Revisionsnämndens sammansättning och verksamhet

Revisionsnämnden sammanträdde sammanlagt 13 gånger år 2018. För att fullfölja sin utvärderingsuppgift har nämnden hört olika tjänsteinnehavare vid sina möten. Därtill har revisionsnämnden följt upp genomförandet av revisionsplanen och upprätthållit ett bindningsregister för tjänsteinnehavarna och de förtroendevalda.

Sammansättningen för den av kommunfullmäktige 12.6.2017 (§ 67) valda revisionsnämnden är följande:

<u>Ordinarie medlem</u>	<u>Ersättare</u>
Harri Lehtonen, ordförande	Maija Lepistö
Hannele Rauha, viceordförande	Janne Nickström
Hans-Peter Lindgren	Sakarias Liimatainen
Minna Lindblom	Pauliina Tapio
Kirsi Toivola	Kristiina Ovaskainen

Revisionsnämnden har fattat sina beslut på framställning av ordföranden och OFGR/GR/CIA-revisor Martin Slotte.

Revisionsnämnden har utarbetat utvärderingsberättelsen för år 2018 till fullmäktige. Utvärderingen grundar sig på uppgifterna i bokslutet och verksamhetsberättelsen för år 2018 samt på förfrågningar till tjänsteinnehavarna.

1.3. Revision

Kommunens förvaltning och ekonomi år 2018 har granskats i enlighet med kommunallagen och kommunens förvaltningsstadga. Antalet lagstadgade revisionsdagar uppgår uppskattningsvis till 37. Därtill kommer nämndens sekreteraruppgifter och eventuella köpta sakkunnigtjänster. Revisionssammanslutningen avger skriftliga och muntliga rapporter till nämnden enligt behov. Efter granskningen av bokslutet avges en revisionsberättelse till fullmäktige.

Revisionsnämnden bereder valet av revisionssammanslutning och tillställer fullmäktige ett förslag om vilken sammanslutning som ska väljas. Som revisionssammanslutning för fullmäktigeperioden 2017–2020 har valts KPMG Offentliga Tjänster Ab. Kommunfullmäktige fattade upphandlingsbeslutet 4.9.2017 (§ 95). OFGR/GR/CIA Martin Slotte har fungerat som huvudansvarig revisor.

Revisorn har rapporterat till revisionsnämnden om hur revisionsplanen har genomförts. Revisorn gett revisionsnämnden fyra skriftliga rapporter om revisionen för år 2018. Dessa rapporter har även lämnats till kommunens ledning. **Revisionsnämnden förutsätter att observationerna och rekommendationerna i rapporterna leder till korrigerande åtgärder.**

2. Behandling av utvärderingsberättelsen för år 2017

Kommunstyrelsen har gett ett utlåtande med anledning av utvärderingsberättelsen för år 2017. Utlåtandet blev färdigt i slutet av september och har behandlats på kommunstyrelsens möte 25.9.2018. Kommunfullmäktige godkände 8.10.2018 kommunstyrelsens utlåtande med anledning av utvärderingsberättelsen för år 2017. Revisionsnämnden har behandlat kommunstyrelsens utlåtande 9.10.2018.

Utifrån kommunstyrelsens utlåtande har det inte blivit klart för revisionsnämnden vilka konkreta åtgärder man har vidtagit med anledning av utvärderingsberättelsen för år 2017. I en del av svaren framgår det inte klart vilka åtgärder man har vidtagit eller kommer att vidta.

3. Uppnående av de ekonomiska målen år 2018

Kommunstyrelsens nettointäkter underskreds med 0,9 miljoner euro, vilket främst berodde på att markförsäljningsintäkterna underskreds med 1,4 miljoner euro. Verksamhetskostnaderna för kommunstyrelsens ansvarsområde underskreds med 0,4 miljoner euro.

Social- och hälsovårdsutskottets nettoutgifter överskreds med 0,2 miljoner euro. Överskridningen beror på att köp av tjänster och bidragen inom resultatområdet Tjänster för äldre och handikappade överskreds och att även bidragen inom resultatområdet Tjänster för befolkningen i arbetsför ålder överskreds samt på att engångsersättningar betalades till personalen.

Bildningsutskottets nettoutgifter överskreds med 0,75 miljoner euro, vilket för personalkostnadernas del huvudsakligen orsakades av engångsersättningar som betalades till personalen och som inte budgeterats. Anslagen som var avsedda för köp av tjänster var underbudgeterade jämfört med utfallet år 2017. Även anslagen för köp av material överskreds. Anslaget för anskaffning av lös egendom, som ingår i investeringsdelen i budgeten, underskreds för bildningsutskottets del med 0,16 miljoner euro.

Teknik- och miljöutskottets nettoutgifter underskreds med 0,1 miljoner euro.

Jämfört med året innan ökade kommunens personalkostnader med 3,3 miljoner euro, dvs. med 6,4 procent, och verksamhetskostnaderna ökade med sammanlagt 5,7 miljoner euro, dvs. 4,6 procent.

Utfallet av kommunens skattefinansiering var en aning bättre än budgeterat. Skatteintäkterna uppgick till 98,95 miljoner euro, vilket är 2,1 procent mer än året innan. Kommunen fick statsandelar till ett belopp av 13,4 miljoner euro, vilket är 8,4 procent mindre än året innan.

Försäljningsvinsten av markförsäljning var år 2018 sammanlagt 4,2 miljoner euro, vilket är 1,4 miljoner euro mindre än budgeterat.

Årsbidraget för räkenskapsperioden 2018 var 0,4 miljoner euro (inklusive Sibbo Vatten). Räkenskapsperiodens resultat underskred budgeten med 0,6 miljoner euro. Räkenskapsperiodens resultat var endast 0,17 miljoner euro, men tack vare en minskning av avskrivningsdifferens bokförs 1,53 miljoner euro som räkenskapsperiodens överskott.

Kommunens lånebelopp ökade under år 2018. I slutet av året var lånebeloppet 17,4 miljoner euro större än fjolårets belopp, det vill säga 69 miljoner euro. Av lånebeloppet var 15 miljoner euro kortfristiga kommuncertifikat. Lånebeloppet per invånare var 3 344 euro vid slutet av året.

3.1. Revisionsnämndens observationer om uppnåendet av de ekonomiska målen

Markörsäljningsintäkterna och försäljningen av arrendetomter utföll inte som planerat. **Revisionsnämnden föreslår att arrendeintäkterna lyfts fram tydligare i verksamhetsberättelsen.**

Bildningsavdelningen överskred sitt anslag år 2018. Efter utgången av budgetåret beviljade kommunfullmäktige 25.3.2019 bildningsutskottet rätt att överskrida verksamhetsbidraget med 745 669 euro.

Därtill beviljade kommunfullmäktige 25.3.2019 social- och hälsovårdsutskottet rätt att överskrida verksamhetsbidraget med 210 136 euro och kommunstyrelsen rätt att underskrida verksamhetsbidraget med 552 568 euro.

Tekniska utskottet överskred år 2018 sitt investeringsanslag med 1,8 miljoner euro. Kommunfullmäktige har i efterskott år 2019 godkänt överskridningen. **Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid förfarandet och understryker vikten av att följa upp ekonomin under räkenskapsperioden.**

3.2. Observationer om prognosen för invånartillväxten

Sibbo kommun har lyckats växa med 356 (i bokslutet har man använt Statistikcentralens preliminära uppgift 333) invånare år 2018 (år 2017 var motsvarande siffra 388 och år 2016 var siffran 523). Denna tillväxt är positiv med tanke på kommunens utveckling och livskraft. Ändå ökar inte det nuvarande befolkningsantalet enligt prognoserna och kommunens strategi. I den ursprungliga budgeten för år 2018 var prognosen för invånartillväxten i Sibbo kommun 890 invånare. I samband med behandlingen av budgeten för år 2019 korrigerades prognosen för invånarantalet år 2018 nedåt till 690 invånare på hösten 2018. Kommunens egen prognos för tillväxten under planperioden 2020–2023 är 600 invånare per år. Till exempel konsultbyrån MDI har i sin prognos uppskattat att invånarantalet i Sibbo växer med 269 invånare på ett år (Sibbo kommuns meddelande, 17.4.2019). **Revisionsnämnden uppmanar till att beakta invånartillväxten realistiskt vid uppgörandet av budgeten.**

Källa: Sibbo kommun. Planläggningen i Sibbo fokuserar på att skapa förutsättningar för befolkningstillväxt och inleda persontågstrafik mellan Kervo och Nickby, 17.4.2019. Läs här: <https://www.sipoo.fi/se/aktuellt/?itemid=57028&a=viewItem> (läst 7.5.2019)

3.3. Utveckling av lånebeloppet

Kommunens nuvarande lån finansieras i huvudsak med lån. Lånebeloppet ökar till år 2021 till 5 274 euro per invånare (utifrån prognosen för invånartillväxten i budgeten 2019). Om invånartillväxten inte når målet och till exempel stannar vid utfallet för år 2018, ökar lånebeloppet per invånare med den nuvarande upplåningstakten betydligt jämfört med prognosen för år 2021. Samtidigt finns det risk för att räntorna stiger och nationalekonomin saktar av under de närmaste åren.

Sibbo kommuns verksamhetsberättelse 2018, s. 21: *"Då tillväxten inom samhällsekonomin saktar ner finns det en särskild risk för att kostnaderna för kommunens driftsekonomi ökar i förhållande till inkomstbasen och de kostnader som skuldsättningen inom investeringsprogrammet orsakar. Kommunen skuldsätter sig i snabb takt på grund av en investeringsnivå som fortsättningsvis är hög, och eftersom räntorna enligt prognoser kommer att stiga under detta års lopp och de långa räntorna (statens obligationer, 10 år) når en nivå på 2,1 procent efter ett par år, är det möjligt att räntorna till och med fyrdubblas inom några år. En betydande osäkerhetsfaktor under den kommande planperioden är också de riktlinjer som regeringen efter riksdagsvalet drar upp om den regionala organiseringen av social- och hälsovården."*

4. Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2018

Antalet bindande mål för år 2018 var 43, av vilka 32 uppnåddes, det vill säga 74,4 %. Motsvarande siffra föregående år var 71,4 % (21 mål, 15 uppnåddes). De bindande målen (2018) godkändes efter att budgeten hade godkänts. Det var svårt att tolka en del av mätarna för målen och de gav inte en realistisk bild av hur målen hade uppnåtts.

För år 2019 har man ställt upp ett färre antal mål och målen har också en starkare bindning till fullmäktigeperiodens mål. Dessutom lämnar mätarna för de bindande målen år 2019 mindre rum för tolkning, så man kan redan skönja framsteg i denna fråga. **Revisionsnämnden påpekar att man fortsättningsvis ska fästa uppmärksamhet vid mätarna för de bindande målen så att det inte blir rum för tolkning i fråga om huruvida målen har uppnåtts.**

Revisionsnämnden vill fortsättningsvis betona att de bindande målen samt uppföljning av dem behandlas regelbundet i utskotten och att behandlingen dokumenteras i protokollen. I utskotten bör man analysera orsakerna till att målen inte kommer att uppnås och vilka korrigeringsåtgärderna är. Om avdelningscheferna inte inkluderar uppföljningen av de bindande målen i föredragningslistan till mötena, är det utskottens ordförande som ansvarar för att uppföljningen tas med på föredragningslistan.

4.1. Kommunstyrelsen

För kommunstyrelsen hade 17 bindande mål gentemot fullmäktige uppställts. Av dessa hade 10 införts som direkta mål för en viss avdelning. Av dessa sju mål som endast fastställts för kommunstyrelsen uppnåddes ett, fem uppnåddes delvis och ett mål uppnåddes inte alls. Målen som fastställts för avdelningarna samt uppnåendet av dem behandlas avdelningsvis i denna berättelse.

De av kommunstyrelsen mål som gäller hela kommunen har delats in i helheter enligt kommunstrategin. Om uppställandet av de bindande målen år 2018 kan allmänt konstateras att antalet är stort och en aning överoptimistiskt, och att mätarna för de bindande målen fortsättningsvis är vaga i kommunen. Då mätarna kan tolkas på olika sätt blir också tolkningen av uppnåendet av målen oklar.

Beträffande den första helheten ("**Att sköta ärenden med kommunen är lätt och smidigt**") kan man konstatera att mätresultaten av kundupplevelsen har publicerats kontinuerligt och det har varit lätt att hitta resultaten på kommunens webbplats. **Revisionsnämnden förslår att webbsidan där resultaten för varje vecka publiceras utvecklas i en riktning mot månatliga resultat och att man väljer ett grafiskt presentationssätt där den månatliga utvecklingstrenden är lättare att tolka.**

De övriga tre målen i helheten har endast uppnåtts delvis. Eftersom de övriga tre målen inte uppnåtts i sin helhet fördröjs uppnåendet av målet för hela fullmäktigeperioden och utvecklingen av den för invånarna viktiga serviceupplevelsen betydligt. **Revisionsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att gripa tag i definieringen av servicelöftena till kunderna och främja utvecklingen av kundservicen genom att öka transparensen och kundstyrningen samt genom bättre kommunikation.**

Beträffande den andra helheten ("**Sibbo växer med 600–800 invånare per år**") kan man allmänt konstatera att kommunen redan för andra året i följd inte har uppnått helhetsmålet för fullmäktigeperioden, vilket konstaterats om invånarantalet i kapitel 3. **Revisionsnämnden önskar att man inom alla avdelningar vidtar tydliga åtgärder så att den nuvarande trenden med avtagande tillväxt kan vändas till att stödja kommunens strategi för den framtida tillväxten.**

Beträffande den tredje helheten ("**Näringslivet i Sibbo förstärks och det privata tjänsteutbudet ökar**") kan man konstatera att riktningen och de första stegen för att stärka näringslivet och öka det privata tjänsteutbudet delvis har uppnåtts.

Beträffande den fjärde helheten ("**Verksamheten och strukturerna för Sibbos kommunorganisation förnyas**") kan man konstatera att på grund av att vårdreformen och de därav förväntade lagändringarna inte blev av är det skäl att avlägsna mål nummer 14 eller ändra det så att det motsvarar den rådande situationen i dag, där ändringen av kommunorganisationen inte drivs av externa och osäkra antaganden om framtiden, utan av behov som väller fram ur organisationen – bättre ledarskap och upplevelsen av att kommunen är en bra arbetsgivare. Betydelsen av det här framhävs särskilt i rekryteringen eftersom Sibbo har ett utmanande läge som granne till de stora städerna/kommunerna i huvudstadsregionen, där konkurrensen om arbetstagarna är hård. Att kontinuerligt mäta arbetshälsan med samma jämförbara frågor är ytterst viktigt och arbetstagarna borde uppmuntras att delta i dessa enkäter. Det är svårt att bedöma hur arbetshälsan och ledarskapet har utvecklats under de senaste två åren. Under det gångna året har det stora antalet personbyten inom kommunens ledning allmänt påverkat kommunorganisationens funktionsförmåga och uppnåendet av de bindande målen. **Revisionsnämnden uppmanar att resultaten av arbetshälsoenkäten behandlas på alla nivåer i kommunorganisationen och att man i fortsättningen satsar särskilt på att utveckla gott chefsarbete eftersom det främjar arbetshälsan på ett betydande sätt.**

4.1.1. Intern kontroll och koncernövervakning

Enligt revisionsnämnden framgår det inte i verksamhetsberättelsen 2018 hur den interna kontrollen i praktiken har genomförts och hur eventuella brister som upptäckts i den interna kontrollen har rapporterats. **Revisionsnämnden kräver att kommunstyrelsen uppgör en förteckning över tydliga åtgärder som man vidtagit i syfte att genomföra den interna kontrollen och korrigera bristerna som upptäckts.**

Det blir inte klart för revisionsnämnden på vilka grunder medlemmarna i styrelserna för kommunens dottersammanslutningar utsetts. Enligt 47 § 2 mom. i kommunallagen ska i sammansättningen av styrelserna för kommunens dottersammanslutningar en med tanke på sammanslutningens verksamhetsområde tillräcklig sakkunskap om ekonomin och affärsverksamheten beaktas.

Revisionsnämnden kräver att koncernövervakningen genomförs och rapporteras enligt de anvisningar för uppgörande av en verksamhetsberättelse som utarbetats av bokföringsnämndens kommunsektion. Revisionsnämnden framhäver betydelsen av god förvaltningssed i styrningen och övervakningen av dottersammanslutningar.

4.2. Ekonomi- och förvaltningscentralen

Ekonomi- och förvaltningscentralens båda bindande mål har uppnåtts.

Det har skett stora förändringar i Ekonomi- och förvaltningscentralens verksamhet som en följd av personbyten och utlokalisering av tjänster. De här förändringarna har haft en negativ inverkan särskilt på ekonomikentralens verksamhet. Inom de centraliserade tjänstenheterna, särskilt IT-tjänsterna, belastas personalen av det stora antalet samtidiga utvecklingsprojekt och de tjänster som dagligen tillhandahålls för kommunens övriga avdelningar. **Revisionsnämnden uppmanar att se över huruvida det finns rum för utveckling inom tillhandahållandet av dagliga tjänster och personalresurserna i utvecklingsprojekt samt prioriteringen och allokeringen av uppgifter.**

Revisionsnämnden uppmanar därtill att bedöma hur många centrala funktioner inom ekonomin det går att lägga ut och vilka delar av ekonomikompetensen man måste säkerställa att bevaras inom kommunen. Då utläggningen fortsätter är det skäl att fundera på vad man planerar för personalen som frigörs från funktionerna. Stödet för ekonomiplanering som tillhandahålls för avdelningarna måste fungera och särskild uppmärksamhet ska fästas vid uppgörandet och uppföljningen av budgeter.

Med hänvisning till orsakerna ovan har målet för kommunens e-försäljningsfakturor underskridits betydligt. I målen och nyckeltalen i bokslutet 2018 har e-försäljningsfakturornas andel varit 17,1 % (målet för år 2018 var 37 %). Jämfört med år 2017 var ökningen endast 2,4 procentenheter.

Revisionsnämnden upprepar uppmaningen från utvärderingsberättelsen för år 2017 att Ekonomi- och förvaltningscentralen reder ut eventuella problem i anknytning till e-fakturor. Åtminstone då det gäller proaktiv kommunikation bör möjligheten till e-fakturerings ökas i hela kommunen.

Revisionsnämnden är bekymrad över praxisen och processerna i anknytning till uppföljningen av ekonomin.

4.3. Utvecklings- och planläggningscentralen

Av de tre gentemot fullmäktige bindande mål som givits Utvecklings- och planläggningscentralen uppnåddes ett. Av de sex avdelningsspecifika mål som givits Utvecklings- och planläggningscentralen uppnåddes fem.

Det ekonomiska underskottet i Sibbo kommuns budget har lappats med tomtförsäljningsintäkter. Tomtförsäljningsintäkterna underskred budgeten med 1,4 miljoner euro. **Revisionsnämnden föreslår att arrendeinkomsterna och utvecklingen av dem läggs till målen och nyckeltalen för verksamheten, som kan följas upp i verksamhetsberättelsen.** Besluten om försäljning och utarrendering av tomter särskiljs till egna punkter i målen och nyckeltalen för verksamheten.

Revisionsnämnden föreslår att nyttan som kommunen har av den omedelbara lönsamhet som tomtförsäljningen innebär jämfört med den långvariga lönsamhet som utarrendering av tomter innebär utreds på ett övergripande sätt så att man vet vilket alternativ som är bäst för kommunen. Resultatet av utredningen bör beaktas i planläggningen. Till exempel i Helsingfors är kvadratmeterpriset för arrendetomter så högt, ca 5 €/m², att det kan skrämja bort företagare och invånare från huvudstaden. Å andra sidan är uthyrning av tomter för kommunen alltid en "mjölkande ko" som ger kommunen en långvarig och bestående nytta eftersom tomter förblir i kommunens ägo. I en redogörelse som gjorts av Utvecklings- och planläggningscentralen framgår att om arrendeavtalen som ingicks år 2018 hade förverkligats som tomtförsäljning skulle den direkta nyttan av motsvarande tomtförsäljningsinkomst för kommunen ha varit 1,3 miljoner euro större. Risker som föreligger är att tomtförsäljningen förverkligas senare än planerat.

Målet enligt vilket antalet företag i Sibbo ökar med etthundra uppnåddes inte. År 2018 var nettoantalet nya företag i Sibbo 30. Effektiv marknadsföring och försäljning av planlagda tomter kan också bidra till att locka företagare till Sibbo.

Planen för persontågstrafik mellan Kervo och Nickby har framskridit på ett förtjänstfullt sätt och HRT har bekräftat att den tar planen med i de projekt som ska genomföras på 2020-talet.

4.4. Social- och hälsovårdsavdelningen

Av Social- och hälsovårdsavdelningens nio bindande mål gentemot fullmäktige uppnåddes sju. Ett mål uppnåddes inte och ett blev på hälft. I och med att vårdreformen uteblev uppskötts målen som var förknippade med den med ett år.

Social- och hälsovårdsavdelningens verksamhetsbidrag överskreds med 0,2 miljoner euro. Fullmäktige beviljade ett tilläggsanslag på 0,3 miljoner euro för driftsekonomin år 2018.

Att bo ensam är en ökande trend i samhället, vilket också syns i Sibbo där antalet enpersonshushåll har ökat med 199 från år 2017 till år 2018 (2017: 2 587, 2018: 2 786). Detta kan avspeglas som en belastning inom social- och hälsovården.

Tidsfristen för ansökningar om kompletterande och förebyggande utkomststöd har överskridits kontinuerligt år 2018 (april 2018: i 19 % av ansökningarna med minst en dag, totalt 5 st.; oktober 2018: i 15 % av ansökningarna med minst en dag, totalt 10 st.). I verksamhetsberättelsen borde framgå hur de lagstadgade tidsfristerna har uppnåtts. **Revisionsnämnden föreslår att uppnåendet följs upp i avdelningens nyckeltal.**

Revisionsnämnden uppmanar att granska personresursen som krävs för servicebehovet på Social- och hälsovårdsavdelningen, särskilt i fråga om tjänster och tandvård för barn, unga och familjer.

4.4.1. Arbetshälsoenkäten på Social- och hälsovårdsavdelningen

Målet för avdelningen var en 10 % ökning av svarsprocenten i arbetshälsoenkäten. Målet uppnåddes inte, utan svarsprocenten sjönk. **Revisionsnämnden uppmanar att man på Social- och hälsovårdsavdelningen vidtar konkreta åtgärder (till exempel aktiverar arbetstagarna genom positiv uppmuntran av cheferna) så att svarsprocenten höjs.**

4.4.2. Allmänt om tandvården

Klientantalet har ökat och kötiderna är långa (orsakerna till detta är bl.a. befolkningstillväxten, personerna som flyttat över sin vård till Sibbo, en lägre FPA-ersättning och den relativa ökningen av antalet åldringar), vilket har ökat arbetspressen inom tandvården. I förhållande till klientantalet råder det resursbrist inom tandvården och det finns risk för utbrändhet, vilket ökar sjukledigheterna och därmed även de externa verksamhetskostnaderna. **Revisionsnämnden rekommenderar att tandvårdens resurser granskas i förhållande till klientantalet.**

4.4.3. Tjänster för barn, unga och familjer

Enligt verksamhetsberättelsen har det avdelningsspecifika målet för Tjänster för barn, unga och familjer uppnåtts. Ändå är det inte möjligt att i verksamhetsberättelsen få bevis på detta.

De tidsfrister för bedömning av servicebehov som föreskrivs i 26 § i barnskyddslagen har överskridits. Bedömningen av servicebehovet har överskridit tidsfristen på tre månader i 16 fall, vilket utgör 11,3 % av samtliga bedömningar av servicebehovet.

Antalet barn som årligen placeras har ökat inom barnskyddet. År 2018 placerades 35 barn i åldern 0–17 år utanför hemmet, den motsvarande siffran för år 2017 var 17 barn. Målet som hade ställts upp i budgeten var högst 25 nya placeringar. **Revisionsnämnden uppmanar att Tjänster för barn, unga och familjer satsar på förebyggande åtgärder på ett omfattande sätt.**

Mer resurser behövs inom mental- och missbrukararbetet, särskilt inom det förebyggande arbetet bland skolelever.

4.4.4. Tjänster för personer i arbetsför ålder

Det avdelningsspecifika målet för Tjänster för befolkningen i arbetsför ålder har uppnåtts.

4.4.5. Tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning

Det avdelningsspecifika målet för Tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning uppnåddes inte helt, uppnåendet av målet behandlas i mer detalj i avsnittet om hemvård för vård äldre.

Nettoöverskridningen inom Tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning var cirka 0,6 miljoner euro. Överskridningen beror på många olika faktorer:

- ett ökat antal nya klienter
- ett ökat antal ombyggnadsarbeten i bostäderna
- ett ökat antal klienter som behöver personlig assistans
- ett ökat stödbelopp för närståendevården
- en ökning av effektiverat serviceboende

Då de äldre blir fler ökar behovet av sjukvårds-, tandvårds- och rehabiliteringstjänster samt specialistsjukvård och effektiverat serviceboende.

År 2018 var man tvungen att skaffa allt mer effektiverat serviceboende från den privata sektorn. Av denna orsak överskreds kostnaderna för köp av tjänster något. Om trenden med köp av tjänster fortsätter kommer det att öka användningen av kommunens resurser då köptjänstplatserna granskas.

En positiv händelse på handikappsidan var att Aarre-hemmet för handikappboende blev färdigt på hösten. Många äldre personer har hittat Träff, servicepunkten för rådgivning och handledning. Träff är ett mobilt team som kommer att utvidga sin handlednings- och rådgivningsverksamhet till södra och norra Sibbo.

4.4.5.1. Hemvård för äldre

Det avdelningsspecifika målet för Tjänster för äldre och handikappade var att alla team övergår till verksamhetsmodellen Buurtzorg. Processen har framskridit långsamt och enligt utvärderingen har målet inte uppnåtts.

Robotprojektet Rose, som finansieras av Finlands Akademi, fortsätter i Sibbo. Hittills har man med hjälp av projektet lyckats minska antalet hembesök avsevärt. I verksamhetsberättelsen framgår inte huruvida tiden som direkt riktas till klienterna har ökat, vilket var ett av målen för projektet.

Tandvården för äldre personer är en stor utmaning för hemvården och ligger på andra yrkespersoners eller de anhörigas ansvar. **Revisionsnämnden rekommenderar att tandvården för äldre som omfattas av hemvården lyfts upp till samma goda nivå som hemvården för äldre.**

4.4.6. Kostservice

I Sibbo har man gått över till steg tre i programmet Stegvis mot eko. Stegvis mot eko är ett program för Kostservicen där man vill öka användningen av ekologiska produkter. Genom att stegvis framskrida i programmet med sex nivåer ökar köken användningen av ekologiska produkter. Kostservicen har uppnått sina mål.

4.5. Bildningsutskottet

För bildningsutskottets verksamhetsområde hade man uppställt två gentemot fullmäktige bindande gemensamma mål samt åtta enhetsspecifika mål.

Det första bindande målet var effektivisering av lokalanvändningen i syfte att starta en kartläggning av den nuvarande lokalanvändningen samt skapa principer för en effektivare lokalanvändning som överskrider enhetsgränserna (fritid, utbildning och småbarnspedagogik). Principerna för effektivisering av lokalanvändningen har behandlats och godkänts av Bildningsavdelningens ledningsgrupp, men principerna har inte lämnats för kännedom till bildningsutskottet eller fullmäktige. Enligt revisionsnämndens uppfattning har målet uppnåtts endast delvis.

Det andra bindande målet gentemot fullmäktige var att Sibbo kommuns jämförbara verksamhetsutgifter per invånare sjunker varje år. Det här målet uppnådde bildningsutskottet inte.

Bildningsutskottets enhetsspecifika bindande mål har i huvudsak uppnåtts. Rapporteringen om uppnåendet av målen till bildningsutskottet bör förbättras.

Bildningsavdelningen överskred verksamhetskostnaderna med 1,1 miljoner euro, verksamhetsintäkterna med 0,4 miljoner euro och verksamhetsbidraget med 0,7 miljoner euro. Nettoutgifterna överskreds med 0,75 miljoner euro, vilket beror på engångsersättningar av personalkostnader såsom engångsbetalningar enligt kollektivavtalet, kostnader för belöning av kommunpersonalen samt på löner som betalats retroaktivt på grund av ändringar i kollektivavtalen avseende tolkningen av behörighet.

Överskridningarna riktar sig särskilt till småbarnspedagogiken och utbildningsenheten. Enheten Kultur och fritid har hållits inom budgeten.

Inom småbarnspedagogiken och gymnasiet är barnantalen nästan oförändrade och i grundskolorna har elevantalen stigit med endast cirka 40 elever, men som en följd av inneluftsproblemen och hyrorna för tillfälliga lokaler samt ökad användning av servicesedlar överskred köpen av tjänster och de övriga kostnaderna för lokaler budgeten.

4.6. Tekniska utskottet, Byggnads- och miljöutskottet

För tekniska utskottets, byggnads- och miljöutskottets verksamhetsområde hade man ställt upp sex bindande operativa mål gentemot fullmäktige. Alla mål uppnåddes. För det här vill revisionsnämnden framföra ett tack till verksamhetsområdet.

Tekniska utskottet överskred år 2018 sitt investeringsanslag med 1,8 miljoner euro. Kommunfullmäktige har godkänt överskridningen i efterskott. **Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid detta förfarande och understryker vikten av att följa upp ekonomin.**

På resultatenhetsnivå kan kritik också riktas mot Byggnadstillsynen, Miljöövervakningen samt Gator och grönområden.

På Byggnadstillsynen hade man lyckats förkorta handläggningstiderna för korrekt uppgjorda ansökningar om bygglov och undantagstillstånd. Fördröjningen mellan inlämnade ansökningar och korrekt uppgjorda ansökningar är stor i båda kategorierna. **Revisionsnämnden uppmanar Byggnadstillsynen att ännu se över handläggningsprocesserna och minimera fördröjningar som orsakas av handläggarna samt att för de tillståndssökande ställa tidsfrister utifrån vilka rapporteringen av ansökningar som är under handläggning är enhetlig och följer processen.** Enligt uppgifter som revisionsnämnden erhållit har man år 2019 övergått till att ställa en tidsfrist.

Antalet tillstånd som beviljats är en aning lägre än målet men inte betydligt. Avvikelsen från målet är störst inom antalet bostäder som tagits i bruk och det bostadsantal som ingår i tillstånden som beviljats för bostadsbyggande.

Revisionsnämnden uppmanar att reda ut om detta beror på enhetens arbetsprocesser eller på antalet ansökningar som lämnats in. Om orsaken är att antalet ansökningar har sjunkit, bör detta lyftas fram i verksamhetsberättelsen. **Revisionsnämnden uppmanar att följa upp antalet inlämnade ansökningar i de avdelningsspecifika nyckeltalen.**

Miljöövervakningen har inte uppnått sina mål i punkt Tillstånd och beslut samt Utlåtanden. Enheten konstaterar själv att detta beror på vikariearrangemang som lett till att verksamhetens effektivitet inte har varit optimal. Man har varit tvungen att göra prioriteringar i arbetet så att man i första hand har skött brådskande situationer inom kundbetjäningen. **Revisionsnämnden konstaterar att man i myndighetsverksamhet inte kan ange otillräckliga resurser som en orsak till att arbetet blir ogjort. Revisionsnämnden uppmanar att effektivera rekryteringen av arbetstagare samt eventuellt anlita konsulter om effektivare rekrytering inte leder till resultat.**

I ljust av siffrorna har enheten Gator och grönområden uppnått alla sina operativa mål. Vad gäller gatubyggprojekten kan konstateras att tidtabellerna för många projekt har överskridits klart och att kvaliteten på arbetet uppenbart är låg. **Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid att kommunen noggrant planerar arbetena, uppgör realistiska tidtabeller samt övervakar kvaliteten.** Enheten bör fästa entreprenörernas uppmärksamhet vid planeringen och förverkligandet av trafikarrangemangen vid byggarbetsplatserna eftersom kommunen som tillståndsgivare bör övervaka byggandet på de vägområden som den äger.

Revisionsnämnden föreslår att trafikarrangemangen på kommunens väg- och gatuområden samt trafikmärkenas och vägvisarnas skick granskas i hela kommunen. I syfte att säkerställa smidig trafik, parkering samt att räddningsfordonen når sina mål bör man överväga att grunda en kommunal parkeringsövervakning. Detta kan förverkligas i samarbete med en annan kommun.

Lokalitetstjänsterna hade överskridit sin budget en aning. Beträffande lokalerna i bruk var överskridningen cirka 5 000 m²by. Den stora andelen passiva lokaler, 4 000 m²by, förklaras av behovet av tillfälliga lokaler, vilket borde lyftas fram i verksamhetsberättelsen.

5. Personalen

Vid slutet av år 2018 var antalet ikraftvarande anställningsförhållanden som huvudsyssla i Sibbo 1 312, vilket är 17 fler än föregående år. Av anställningsförhållandena var 964 ordinarie och 335 tidsbundna. Andelen anställda på viss tid var 27 %, vilket är klart mer än inom kommunsektorn i genomsnitt (21 %). Antalet arbetstagare som i kommunen avlönats som en sysselsättningsåtgärd var 13 vid slutet av året och antalet personer med läroavtal var 29.

I slutet av år 2018 hade 57,1 % av hela personalen finska som modersmål och 42,9 % hade svenska som modersmål. Den svenskspråkiga personalens andel har minskat med 1,6 % från år 2017. Av hela personalen var 84 % kvinnor och 16 % män, vilket innebär att kvinnornas andel har ökat med 0,9 % jämfört med föregående år. Av personalen hade 54 % Sibbo som hemkommun, sedan följde Borgå (13,5 %), Helsingfors (5,25 %), Vanda (3,7 %) och Kervo (1,45 %).

År 2018 uppgick arbetsgivarens pensionsavgifter till sammanlagt 7 886 135 euro, vilket är 495 216 euro mer än år 2017. Kommunens personalkostnader jämte bikostnader uppgick till 56 908 000 euro, vilket innebär att personalkostnaderna ökade med 6,6 % från år 2017. Lönekostnaderna ökade som en följd av den allmänna löneförhöjningen inom kommunsektorerna samt belönings- och engångsposter som kommunen betalat. En annan orsak till ökningen är att den totala användningen av personalresurserna var större än under år 2017.

Antalet anställningsförhållanden har öka särskilt på Social- och hälsovårdsavdelningen. Bildningsavdelningen är personmässigt den största avdelningen med 53 % av kommunens hela personalstyrka. Uttryckt i hela arbetsår motsvarade användningen av kommunens personalresurs totalt 1 203 årsverken, vilket är 61 fler än år 2017. Ökningen av personalresursens användning har påverkats betydligt av ökad frånvaro och behovet av vikarier som en följd därav.

Antalet sjukfrånvaron ökade betydligt från år 2017. På grund av sjukdom förlorade man totalt 19 275 kalenderdagar och antalet sjukdagar var cirka 20 % större än under föregående år. Mest ökade medellång frånvaro på 8–30 dagar. I förhållande till personalstyrkan uppgick sjukfrånvaron till 14,7 kalenderdagar per arbetstagare. År 2017 uppgick sjukfrånvaron till i medeltal 12,3 dagar per arbetstagare. Var tredje arbetstagare hade inte en enda sjukdag år 2018. Totalt registrerades 90 arbetsolycksfall, som sammanlagt orsakade 592 frånvarodagar.

I slutet av år 2018 genomfördes enkät om socialt kapital, som besvarades av sammanlagt 45 % av kommunens arbetstagare. Enligt enkätens resultat var arbetshälsan i Sibbo på en god nivå och på många delområden av arbetshälsa låg man på samma nivå som kommunsektorn i genomsnitt. Men svarsprocenten i kommunen var låg, och därför ger inte enkäten en statistiskt tillräcklig täckande bild av kommunens arbetstagares arbetshälsa. **Revisionsnämnden uppmanar personaladministrationen att vidta konkreta åtgärder för att höja svarsprocenten för enkäten.**

Kostnaderna för personalutbildning uppgick år 2017 till cirka 270 000 euro, det vill säga 0,59 % av lönesumman (2017 0,48 %). I syfte att stödja arbetsförmågan understöddes anställdas regelbundna motions- och kulturaktiviteter med 49 920 euro, vilket är 2 540 mer än år 2017. Antalet personer som utnyttjade förmånen hade stigit med 119 jämfört med år 2017 (år 2018 utnyttjade 727 personer förmånen). **Revisionsnämnden rekommenderar att man ökar anslagen för upprätthållandet av personalens arbetsförmåga och för arbetstagarnas utbildning enligt den nuvarande riktningen.**

6. Övriga observationer

Sibbo ska bättre beakta den demografiska utvecklingen av kommunens befolkning regionvis och bättre inkludera den i planerna för framtiden.

7. Slutsatser

Sibbo kommuns ekonomiska resultat är fortsättningsvis bra. Ändå ska man ställa sig realistiskt till kommunens befolkningsökning och genomföra investeringsplanen utifrån den verkliga tillväxten. Revisionsnämnden vill tacka hela kommunens personal för flexibilitet och extra ansträngningar i en verksamhetsmiljö under förändring.

8. Underskrifter

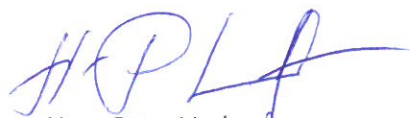
Sibbo den 27 maj 2019

Harri Lehtonen, ordförande

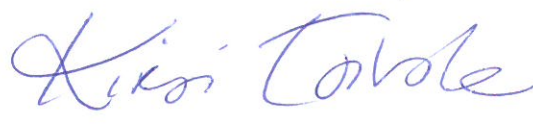
Hannele Rauha, viceordförande

Hans-Peter Lindgren

Minna Lindblom

Kirsi Toivola